

Kevés a valóban felelős vállalat

A GKI Gazdaságkutató Zrt. felmérése szerint a Magyarországon működő vállalkozások több mint fele (54,2%) számára a vállalati társadalmi felelősségvállalás (CSR) kiadásokban is megmutatkozó tevékenységet jelent. Ez utóbbi vállalati körre klaszterelemzés is készült, amelynek során a CSR-hoz való viszonyuk alapján tovább bontottuk a nagyobb halmazt kisebb vállalati csoportokra. A c1-től c9-ig sorszámozott **klaszterek** már **sorrendiséget is jeleznek**.

A társadalmi felelősségvállalás hazai példaképei (c1). A klaszter vállalkozásai (az összes 5,8%-a) **fajlagosan messze a legtöbbet költik CSR tevékenységeikre**. A motivációik között az átlagnál kissé magasabb az elvárásoknak való megfelelés és az üzleti érdek, költséik tárgyát tekintve pedig a környezetbarát, egészségmegőrző jelleg dominál, de a többi faktornak is átlag feletti fontosságot tulajdonítanak. A magas összeg a cég profiljából adódó üzleti célú befektetésre utal, ahol a képzett humán munkaerő megtartása is fontos cél. Ebbe a klaszterbe tartozó vállalkozások átlagos nettó árbevétele 2,8 milliárd Ft volt 2007-ben. E klaszter vállalkozásai nagy arányban szerepelnek a vendéglátás, szálláshelyszolgáltatás ágazatban, valamint a 250 fő feletti pénzügyi tevékenység, ingatlanügyletek és gazdasági szolgáltatást végző cégek körében.

Tudatos CSR-stratégiával rendelkező vállalatok (c2). A klaszterbe tartozó vállalkozások (az összes 13,6%-a) is **jóval átlag felett költenek CSR tevékenységeikre**. Motivációik az átlagnál és az előző klaszterénál is kissé magasabbak az elvárásoknak való megfelelés és az üzleti érdek esetében. Költséik tárgyát tekintve **kissé hangsúlyosabbak a belső, a vállalatot közvetlenül érintő területek** (alkalmazottak képzése, egészségmegőrzése, környezetbarát megoldások alkalmazása a vállalatnál), de az első klaszterhez hasonlóan ebben az esetben is az átlagnál többet költenek a többi támogatási területen is. Az ebbe a klaszterbe tartozó vállalkozások átlagos nettó árbevétele 3,0 milliárd Ft volt 2007-ben. E klaszter vállalkozásai nagy arányban szerepelnek az ipar minden méretkategóriájában, az 50-249 fő közötti építőipari, az 50 fő alatti pénzügyi tevékenység, ingatlanügyletek és gazdasági szolgáltatást, valamint a 250 fő alatti oktatás, egészségügy és egyéb szolgáltatásokat végző cégek körében.

Jótekonysági CSR-t folytató cégek (c3). Az ebbe a klaszterbe tartozó vállalati kör (az összes 2,4%-a) átlagos CSR költsége is már elmarad a felmérés mintájának átlagától (2,4). Motivációik elsősorban nem a CSR-hoz kapcsolódnak. Támogatásaikat, adományukat **szinte teljes egészében a hátrányos helyzetben lévők, rászorulóknak megsegítésére, az esélyegyenlőség támogatására fordítják, amelytől nem várnak üzleti előnyöket**. Az ebbe a klaszterbe tartozó vállalkozások átlagos nettó árbevétele 1,0 milliárd Ft volt 2007-ben. E klaszter vállalkozásai nagy arányban szerepelnek a 250-999 fő közötti kereskedelmi és a pénzügyi tevékenység, ingatlanügyletek és gazdasági szolgáltatást végző cégek körében.

Környezetvédelmi célokat középpontba állító vállalatok (c4). Ezen klaszter vállalkozásai (az összes 8,2%-a) a 20 fő feletti vállalkozások átlagos költségének felénél is kevesebbet fordítanak CSR célokra. Ugyanakkor ez a fajlagosan kisebb összeg is másként hat, ha elsősorban külső célokat valósítanak meg általa. **Elsősorban környezetvédelmi tárgyú támogatásaik, fejlesztéseik vannak**, de a belső képzésen kívül minden más területen aktív támogatók. Az e klaszterbe tartozó vállalkozások számára **nagy a**

megfelelni akarás a külső és belső elvárásokkal szemben, amit ugyanakkor **kifelé is kommunikálnak**, erre a versenytársak figyelmét is felhívva. Az ebbe a klaszterbe tartozó vállalkozások átlagos nettó árbevétele 3,2 milliárd Ft volt 2007-ben. E klaszter vállalkozásai nagy arányban szerepelnek az 50-999 fő közötti kereskedelem, az 50 fő alatti vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás, valamint az 50-249 fő közötti oktatás, egészségügy és egyéb szolgáltatásokat végző cégek körében.

Elvárásoknak megfelelni szándékozó, adományozói profilú cégek (c5). A klaszter vállalkozásai (az összes 3,1%-a) a 20 fő feletti vállalkozások **átlagos költségétől jóval elmaradó összeget**, az árbevétel 1%-ánál is kevesebbet fordítanak CSR célokra. Ezen cégeket **alapvetően az elvárásoknak való megfelelés motiválja** a CSR tevékenységek végzésére, az üzleti előny lehetősége ezek mellett nem ösztönző. A klaszterbe tartozó cégek ugyan kevesebbet fordítanak ilyen célra, de azt **elsődlegesen támogatói, adományozó céllal teszik**. Az oktatás, a képzés, a kultúra és a sport területén költik el az alapvetően külső CSR célokra szánt pénzeiket. Az ebbe a klaszterbe tartozó vállalkozások átlagos nettó árbevétele 7,8 milliárd Ft volt 2007-ben. E klaszter vállalkozásai az átlagosnál nagyobb arányban szerepelnek az 50 fő alatti mezőgazdasági és ipari, valamint az 50-249 fő közötti építőipari és az 1000 fő alatti kereskedelmi cégek körében.

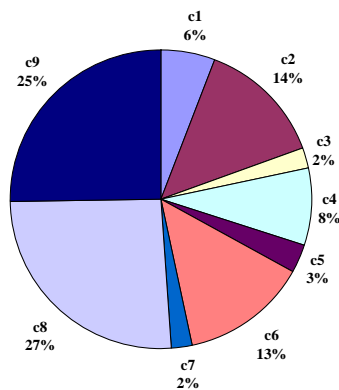
A CSR üzleti előnyeire összpontosító vállalatok (c6). A klaszterbe tartozó cégek (az összes 13,5%-a) a 20 fő feletti vállalkozások átlagos költségétől elmaradva, fajlagosan az árbevétel közel 1,5%-át költik CSR tevékenységekre. E klaszter vállalatai **külső „kényszertől mentesen”, nem a stratégiába integrálva, de annak üzleti előnyeit kihasználva alkalmaznak CSR eszközöket**. A finanszírozott területek többfélék és kisebb mértékben, de az alkalmazottak képzésére is fordítanak belőle. A klasztertagság méret- és ágazatfüggetlen. Ebbe a klaszterbe tartozó vállalkozások átlagos nettó árbevétele 4,4 milliárd Ft volt 2007-ben. E klaszter vállalkozásai az átlagosnál jóval nagyobb arányban szerepelnek az építőipari, a 250 fő alatti mezőgazdasági, az 1000 fő feletti vendéglátóipari, idegenforgalmi és a 250-999 fő közötti oktatási, egészségügyi tevékenységet folytató cégek körében.

A CSR-t üzleti szükségszerűségből felvállaló cégek (c7). A hetedik klaszter vállalkozásai (az összes 2,2%-a) a 20 fő feletti vállalkozások átlagos költségétől kissé elmaradva fajlagosan az árbevétel közel 2%-át költik CSR tevékenységekre. A CSR alapvetően nem képviselt szakmai cél a cégek életében, **az ide tartozó kiadások környezetvédelmi dominanciája elsősorban üzleti előnyökhöz juttatja ezen vállalkozásokat**. A környezethatékony megoldások alkalmazása esetükben vagy kényszer, vagy tudatos hosszútávú üzleti célú befektetés (mezőgazdasági, ipari és szállítási ágazatokban). Az ebbe a klaszterbe tartozó vállalkozások átlagos nettó árbevétele 7,8 milliárd Ft volt 2007-ben. E klaszter vállalkozásai az átlagosnál jóval nagyobb arányban szerepelnek a 250 fő alatti mezőgazdasági és az 50-249 fő közötti ipari és építőipari cégek körében.

„Divat CSR” klaszter (c8). Az ide tartozó vállalkozások (az összes 25,9%-a) a 20 fő feletti vállalkozások átlagos költségétől **jelentősen kevesebbet fordítanak CSR célok elérésére**. A legalacsonyabb fajlagos összeget is elsősorban az alkalmazottak képzésére fordítják, míg **a külső célok támogatása jóval átlag alatti**. Ennek ellenére **a CSR hangsúlyos eleme a PR és marketing stratégiának**, és a cégek életében az elért eredmények üzleti előnyökre váltása is fontos szerepet kap. **Erős kommunikáció kevés tartalommal**. Ebbe a klaszterbe tartozó vállalkozások átlagos nettó árbevétele 3,3 milliárd Ft volt 2007-ben. A „legnépesebb” klaszter vállalkozásai az átlagosnál jóval nagyobb arányban szerepelnek az 1000 fő alatti vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás, a szállítás, raktározás, posta, távközlés, valamint a 250 fő alatti pénzügyi tevékenységet, ingatlanügyeket, egyéb gazdasági szolgáltatásokat végző cégek körében.

„Minimál CSR” klaszter (c9). Az utolsó, kilencedik klaszter vállalkozásai (az összes 25,4%-a) a 20 fő feletti vállalkozások átlagos CSR költségéhez képest szintén a legalacsonyabbak közé tartozik. A motivációs tényezők egyike sem fontos eleme a döntéseknek. **Külső célokra minimálisan költenek, az alkalmazottak jóléti kiadásaira, kisebb mértékben képzésükre fordítanak összegeket.** Ugyanakkor a válaszokból az látszik, hogy nem elsősorban munkaerő-megtartás és a munkamorál javítása céljával, hanem **valószínűsíthetően a jövedelmek növelésének vagy szinten tartásának költséghatékonyabb jellege miatt.** Ebbe a klaszterbe tartozó vállalkozások átlagos nettó árbevétele 14,5 milliárd Ft volt 2007-ben. A CSR-ra költő vállalkozások ebbe a klaszterbe „jutó” tagjai az átlagosnál jóval nagyobb arányban szerepelnek a szállítás, raktározás, posta, távközlés, valamint a 250 fő alatti pénzügyi tevékenységet, ingatlanügyeket, egyéb gazdasági szolgáltatásokat végző, valamint a mezőgazdasági cégek körében.

Az egyes vállalati klaszterek nagysága (N = 825)

Forrás: GKI

Módszertani megjegyzések:

A kutatás részeként a GKI Gazdaságkutató Zrt. 1500, a magyar vállalati szektort méret és ágazat szerint reprezentáló, legalább 20 főt foglalkoztató vállalat körében készítettünk kérdőíves felmérést, mely az alábbi kérdésekkel foglalkozott:

- ismerik, illetve elismerik-e Magyarországon a CSR-t?
- az egyes vállalatok mit tekintenek társadalmi felelősségvállalásnak?
- mi motiválja a hazai vállalatokat, hogy társadalmi felelősséget vállaljanak?
- mennyire épül be a gyakorlati működésbe a felelős vállalati magatartás?
- milyen módon befolyásolja a kiadásokat a CSR?
- szükséges-e a társadalmi felelősségvállalás kommunikációja?

45 nagyvállalat esetében mélyinterjúkat végeztünk, amelyben érdeklődtünk saját CSR értelmezésükről, gyakorlatukról és terveikről. A beszélgetések összefoglaló bemutatásának, illetve a tapasztalatokat összegző „Hazai vállalati felelősségvállalási modell”-nek külön fejezetet szenteltünk. A tanulmányt kiegészíti továbbá az eddig készült, nemzetközi és hazai vállalati felelősségvállalási felmérésekről készített összefoglaló, amely kiemeli a legfontosabb tapasztalatokat, és bemutatja a területen lezajlott szemléletbeli változásokat.